

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning till Gävleborgs läns landsting av viss del av Hälsinge regementes förutvarande mötesplats Mohed; given Stockholms slott den 23 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Carl Ekman.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMÄN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för försvarsdepartementet, statsministern Ekman anför:

Sedan särskilda utredningsmän tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag till disposition genom försäljning eller annorledes av sådana lantförsvaret tillhöriga jordbruksfastigheter, lägerplatser, delar av lägerplatser eller andra fastigheter, vilka icke vidare kunna anses erforderliga för försvarets behov, hava dessa utredningsmän, vilka antagit benämningen *lantförsvarets markkommitté*, i skrivelse den 9 oktober 1929 framlagt förslag i fråga om den framtida användningen av Hälsinge regementes förutvarande

mötesplats Mohed i Mo socken av Gävleborgs län. Kommitterade hava därvid anfört följande.

Hälsinge regementes forna övningsplats Mohed vore belägen cirka 5 km. norr om Bergviks station på järnvägen mellan Söderhamn och Kilafors. Den ursprungliga mötesplatsen Mohed, som uppgivits hava av konung Gustaf II Adolf donerats till Hälsinge regemente och i allt fall sedan äldre tider tillhört kronan, omfattade 68 tunnland 30.5 kappland enligt däröver år 1863 och tidigare upprättade ägokartor. Genom kammarkollegii beslut den 23 maj 1929 hade fastigheten upptagits i jordeboken bland kronoegendomar under allmän disposition, jordlägenheter, med benämning Mo läger nr 1, en jord (jordregisternummer 1¹).

I enlighet med medgivande i kungl. brev den 29 maj 1866 hade till mötesplatsens utvidgning förvärvats:

8 tunnland 18 kappland av samfälld mark till hemmanen Kyrkbyn nr 1—10 och Tyby nr 1—5 (jordregisternummer Kyrkbyn 1¹⁰, 2⁵, 3¹⁹, 4⁶, 5⁸, 6¹³, 7¹⁰, 8⁹, 9¹, 10³, Tyby 1⁸, 2¹¹, 3¹⁵, 4⁷, 5⁴);

5 tunnland 7.143 kappland av hemmanet Myskje nr 1 (jordregisternummer Myskje 1⁵);

5 tunnland 22.857 kappland av hemmanet Myskje nr 6 (jordregisternummer Myskje 6⁶, 6⁷);

4 tunnland 4.571 kappland av Kyrkbyn nr sub 6 (jordregisternummer Kyrkbyn 6¹²);

3 tunnland 24.857 kappland av Mo sockens kyrkoherdeboställe Prästbordet nr 1 (området ej upptaget i jordregistret). Från kyrkoherdebostället hade expropriationen skett i den formen, att en årlig avgäld av 25 riksdaler skulle utgå till kyrkoherden. Sedan Mo kyrkoherdeboställe undergått ett av Kungl. Maj:t genom brev den 14 februari 1879 godkänt ägoutbyte, syntes avgälden hava upphört att utgå och vore i varje fall för närvarande icke upptagen bland pastoratets avlöningstillgångar.

Lagfart å de exproprierade områdena, med undantag av den från Mo sockens kyrkoherdeboställe härrörande marken, hade meddelats av Ala tingslags häradsrätt den 6 maj 1907.

För anläggning av skjutbana hade på grund av kungl. brev den 7 maj 1880 till mötesplatsen exproprierats lägenheten »Hälsinge regementes skjutbana» med en areal av 56 kvadratrevrar 10 kvadratstänger, avsöndrad från Kyrkbyn och Tybyn samt Myskje nr 1 och Myskje nr 6 (jordregisternummer Kyrkbyn 1⁹, 2⁴, 3¹⁵, 4⁵, 5⁶, 6¹⁰, 7⁸, 8⁶, 9³, 10², Myskje 1⁴, 6⁴, Tyby 1⁴, 2¹⁰, 3⁹, 4⁵, 5³). Lagfart å det exproprierade området hade meddelats vid Ala tingslags häradsrätt den 28 november 1881.

Enligt kungl. brev den 8 februari 1889 hade inköpts lägenheterna Mohed nr 1 om 20.3300 hektar, avsöndrad från Myskje nr 1 (jordregisternummer Myskje 1³), varå lagfart meddelats vid Ala tingslags häradsrätt den 14 september 1889, samt Mohed nr 2 om 2.5862 hektar, avsöndrad från Stensved Mogård nr 1 (jordregisternummer Stensved Mogård 1⁷), varå lagfart meddelats vid Ala tingslags häradsrätt den 1 september 1890.

Genom köpebrev den 1 september 1892 hade slutligen förvärvats lägenheten Mohed nr 3 om 4.9400 hektar, varav 2.6800 hektar avsöndrats från Stensved Mogård nr 1 (jordregisternummer Stensved Mogård 1¹⁴) och 2.3100 hektar från hemmanet Kyrkbyn nr 8 (jordregisternummer Kyrkbyn 8¹⁰). Lagfart härå hade meddelats vid Ala tingslags häradsrätt den 27 augusti 1892 och den 11 maj 1918.

Enligt dessa äldre arealuppgifter skulle mötesplatsen sålunda inalles omfatta 80.7636 hektar. På föranstaltande av Gävleborgs läns landsting, som

för närvarande disponerade över mötesplatsen, hade distriktslantmätaren O. Hamrén år 1917 uppmätt och kartlagt densamma. Enligt beskrivningen till den därvid upprättade kartan skulle mötesplatsen omfatta 83,4430 hektar eller något mera än den förut uppgivna arealen. De i mötesplatsen ingående fastigheterna med undantag av Mo läger nr 1 och det från Mo sockens kyrkoherdeboställe förvärvade området, vilka vore av krononatur, vore enligt utfärdade gravationsbevis fria från alla gravationer med det undantaget, att lägenheterna Stensved Mogård 1¹⁴ och Kyrkbyn 8¹⁰ besvärades av en inteckning till säkerhet för undantagsförmåner, som dock numera torde sakna all betydelse.

De på sin tid tillkallade sakkunniga för utredning angående den framtida användningen av arméns mötesplatser m. m. (generallöjtnanten Gustaf Björlin och riksdagsmannen Carl Persson i Stallerhult) hade den 18 januari 1909 avgivit utlåtande rörande Mohed och därvid, bland annat, föreslagit, att för den händelse Mohed ej befunnas lämplig såsom skjutskola för infanteriet, mötesplatsen tillhörande jord samt de därstädes befintliga kronan tillhöriga byggnader, vilka icke lämpligen kunde flyttas till annan plats, skulle försälas å offentlig auktion till den högstbjudande, samt att den för jord och byggnaders försäljning inflytande köpeskillingen skulle tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål. Under ärendets vidare beredning hade framkommit, att mötesplatsen väl lämpade sig för anordnande av ett sanatorium, och hade förslag väckts om inrättande av ett militärsanatorium därstädes. I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift hade emellertid Gävleborgs läns förening mot tuberkulos anhållit, att mötesplatsens hela område måtte upplåtas för anläggning därstädes av ett lungotssanatorium, samt att för sådant ändamål måtte överlämnas de därför behövliga, kronan tillhöriga byggnaderna å Mohed antingen utan avgift eller, därest detta icke skulle låta sig göra, mot vissa belopp. Härjämte hade statsbidrag begärts för anordnande av anstalten, vilken avsetts för 110 patienter och beräknats kosta 405,000 kronor.

Efter vederbörandes hörande hade Kungl. Maj:t genom brev den 23 december 1910 medgivit, att i och för anordnande av en tuberkulossjukvårdsanstalt i enlighet med framlagt förslag hela det till mötesplatsen hörande området, dock med undantag av de å området befintliga byggnaderna, finge, så länge området användes för omförmälda ändamål, upplåtas till Gävleborgs läns förening mot tuberkulos. Kungl. Maj:t hade tillika av anslag, som av riksdagen anvisats till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, beviljat föreningen bidrag till anordnande av anstalten i enlighet med av medicinalstyrelsen godkända ritningar och kostnadsförslag under villkor, att högsta antalet sjukplatser å anstalten utgjorde 109, för den händelse den forna officerspaviljongen på visst sätt förändrades, men i annat fall endast 66, ävensom att föreningen avgåve föreskriven förbindelse att icke utan Kungl. Maj:ts medgivande i framtiden använda anstalten till annat än det därmed avsedda ändamålet. Genom en den 30 oktober samt den 5 och den 7 november 1911 dagtecknad avhandling hade, med godkännande jämväl av Gävleborgs läns landsting, avtal träffats mellan chefen för sjätte arméfördelningen och Gävleborgs läns förening mot tuberkulos om mötesplatsens upplåtelse i enlighet med föreskrifterna i berörda kungl. brev. Jänlikt kungl. brev den 31 december 1914 hade föreningens rättigheter och skyldigheter övertagits av Gävleborgs läns landsting.

Genom kungl. brev den 30 december 1910 och den 12 augusti 1911 hade föreskrifter meddelats om försäljning av de kronan tillhöriga byggnaderna å mötesplatsen, vilka icke lämpligen kunde användas å annan plats för lantförsvaret.

Då under föreliggande omständigheter lämpligheten av att den forna mötesplatsen kvarstode under militär myndighets överinseende kunde ifrågasättas, hade lantförsvarets markkommitterade från chefen för norra arméfördelningen infordrat yttrande, huruvida något vore att erinra mot att Mohed ställdes under civil myndighets överinseende eller eventuellt försålades till Gävleborgs läns landsting. I skrivelse till kommitterade den 22 maj 1929 hade arméfördelningschefen förklarat sig icke hava något att här-
emot erinra.

Sedan kommitterade under hand erhållit underrättelse, att Gävleborgs läns landsting vore intresserat av ett förvärv av mötesplatsen, hade kommitterade den 22 augusti 1929 avlagt besök vid Mohed. Som kommitterade likaledes under hand erfarit, att mötesplatsen genom sin belägenhet skulle hava ett visst värde för flygvapnet såsom mellanlandningsplats, därest lämplig landnings- och startbana kunde utan större svårighet anordnas, hade flygstyrelsen erhållit underrättelse om besöket samt sänt representant till platsen för undersökning och överläggning.

Vid besöket hade kommitterade iakttagit, bland annat, följande: Mötesplatsen hade anlagts å en lös, tämligen plan sandmo, som i nordväst brant sluttade ned mot Florsjön. Jordmänen vore mycket mager. Området ned mot Florsjön syntes dock vara av något bättre beskaffenhet än den övriga marken. Med undantag för planteringarna kring lägerområdet, som numera innehölle en del vackra, väl utvuxna träd, med en del smärre skogsdungar i dess närhet, saknades skogsbestånd å området. Å själva exercisheden hade efter dess övergivande en gles självsådd av tall anflugit. Närmast sanatoriet i det forna lägerområdet hade ett område nyligen planterats med björk för att bereda ökat vindskydd. Slutningen mot Florsjön erbjöde en del vackra partier, men områdets belägenhet syntes icke kunna motivera, att någon del därav värderades såsom tomtmark. Värde kunde därför åsättas endast såsom för skogsmark.

I den forna exercishedens nordvästra del hade påträffats ett område, där markytan vore något fastare än å heden i övrigt och där ett flygfält syntes kunna anordnas utan större kostnad. Området vore utmärkt med grönt å den utredningen bifogade kopian av 1917 års karta över Mohed. I närheten av det uttagna flygfältet stode en av Hälsinge regemente å heden rest minnessten.

Vid de underhandlingar, som under besöket förts med närvarande representanter för Gävleborgs läns landstings förvaltningsutskott och direktionen för Moheds tuberkulossjukhus, hade anförts, att landstinget visserligen nu hade nyttjanderätten till området, så länge det användes till sanatorieändamål, men att med hänsyn till det stora kapital, som byggnaderna på platsen representerade, landstinget funne det rådligast att förvärva mötesplatsen med äganderätt. Någon del därav kunde icke gärna upplåtas till andra. En dylik upplåtelse vore för övrigt synnerligen olämplig, då, med hänsyn till smittorisken, sanatoriet borde ligga isolerat. Vid förhandlingarna hade enighet uppnåtts om att landstinget borde inköpa området för en köpeskilling av 100 kronor per hektar enligt den areal, som 1917 års karta utvisade, samt att landstinget dessutom skulle låta Kungl. Maj:t och kronan för flygvapnets behov av landnings- och startplats å Mohed utan ersättning disponera över ovan angivna, därtill passande område, varvid det dock skulle ankomma på flygvapnet att hålla området i ett för flygning lämpat skick. Landstinget skulle vidare väl vårda den av Hälsinge regemente uppresta minnesstenen och omgivningarna däromkring.

Med skrivelse den 20 september 1929 hade ordföranden i Gävleborgs läns

landsting till kommitterade överlämnat utdrag av landstingets protokoll, utvisande, bland annat, att landstinget vid sammanträde den 5 september 1929 beslutat att åt sitt förvaltningsutskott uppdraga att för ett pris av högst 8,344 kronor 30 öre inköpa Moheds gamla mötesplats på villkör, att kronan för det militära flygväsendet för all framtid finge disponera ett område av 400 x 400 meter av mötesplatsen, vilken nyttighet finge säkras genom in-teckning med bästa rätt i fastigheten, som i övrigt skulle lämnas gravationsfri, och att landstinget skulle åtaga sig vården av den inom området resta minnesstenen, ävensom att landstinget beviljat medel till stämpel och lagfartskostnader. Enligt tillika överlämnat utdrag av landstingets förvaltningsutskotts protokoll hade utskottet uppdragit åt sin ordförande att till kommitterade avgiva det av landstinget beslutade anbudet å mötesplatsen. I skrivelsen hade ordföranden avgivit anbud i huvudsaklig överensstämmelse med landstingets beslut, med erbjudande om disposition för flygändamål av det vid kommitterades besök uttagna området, samt framställt förslag till erforderliga åtgärder för ett säkrande av kronans rätt därtill genom in-teckning.

Genom ett antagande av landstingets anbud syntes frågan om mötesplatsens disposition kunna erhålla en tillfredsställande lösning. Landstinget tillförsäkrades äganderätten till det för tuberkulossjukhuset disponerade området, medan kronan ägde att å mötesplatsen förfoga över en mellanlandningsplats för det militära flygväsendet. Den erbjudna köpeskillingen för marken, som torde vara tre à fyra gånger högre än taxeringsvärdet på skogsmark i orten, måste anses fullt tillfredsställande med hänsyn till den dispositionsrätt över mötesplatsen, som redan tillerkänts landstinget. Genom överlåtelsen skedde givetvis icke någon rubbning i landstingets skyldighet att icke utan Kungl. Maj:ts medgivande använda sjukhuset till annat än det därmed avsedda ändamålet.

Den mark, som flygvapnet komme att få disponera, syntes utgöra delar av de å kartan med A, C, E och G betecknade ägolotterna, motsvarande fastigheterna Mo läger 1¹, Myskje 1⁵, Myskje 6⁶ och 6⁷ samt det från Mo sockens kyrkoherdeboställe exproprierade området. Huruvida den kronan enligt anbudet tillförsäkrade rätten att vid behov låta flygmaskiner landa å området samt att hålla detsamma i ett därför lämpat skick vore av beskaffenhet att falla under de i 1 kap. 1 § i lagen om nyttjanderätt till fast egendom givna bestämmelserna i fråga om tid för nyttjanderätts bestånd, syntes tveksamt. Det gjorda erbjudandet innebar emellertid skyldighet för landstinget att, när så kunde erfordras, lämna en ny upplåtelsehandling å nyttjanderätten under oförändrade villkor. För att den utfästa in-teckningssäkerheten för nyttjanderätten skulle kunna användas, torde det ock vara erforderligt, att särskild avhandling därom upprättades i enlighet med vad landstinget erbjudit. De nu antydda svårigheterna hade givetvis kunnat undvikas, om visst område i stället undantagits från försäljning, men landstingets representanter vid underhandlingarna hade förklarat sig föredraga den nu valda utvägen, mot vilken flygvapnets representant ej heller haft något att invända. Densamma torde även innebära vissa fördelar, dels genom att äganderätten till mötesplatsen på en gång avyttrades, dels genom möjligheten att på ett enkelt sätt företaga jämkningar i det område, som finge disponeras. Kommitterade hade därför ansett sig icke böra motsätta sig, att flygvapnets disposition över området lämnades i den föreslagna formen, särskilt som man måste utgå ifrån, att villkoret komme att av landstinget lojalt uppfyllas.

Den inflytande köpeskillingen borde tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Under åberopande av det anförda föresloge kommitterade, dels att de i Moheds mötesplats ingående fastigheterna, vilka funnes upptagna å en av distriktslantmätaren O. Hamrén år 1917 upprättad karta med beskrivning, försåldes till Gävleborgs läns landsting mot en köpeskilling av 8,344 kronor 30 öre under villkor, bland andra, att landstinget förpliktades att för all framtid utan ersättning lämna det militära flygväsendet dispositionsrätt över ett område om 400×400 meter av mötesplatsen, dock med skyldighet för kronan att på egen bekostnad ombesörja, att området hölles i för ändamålet lämpat skick; att landstinget förbunde sig att väl vårda den å mötesplatsen uppresta minnesstenen samt hålla området kring densamma i vårdat skick; att landstinget, i syfte att kronan måtte vinna in-teckning till säkerhet för dispositionsrätten, åtog sig att, när helst så påfordrades, till kronan utfärda upplåtelsehandling å dispositionsrätt under viss tid till det för mellanlandningsplats avsedda området tillika med medgivande till in-teckning med bästa förmånsrätt i de av nyttjanderätten berörda fastigheterna, därvid området vid den första upplåtelsen skulle utläggas i huvudsaklig överensstämmelse med vad den vid kommitterades skrivelse fogade kartan utvisade; ävensom att lagfarts- och övriga med köpet förenade kostnader gäldades av landstinget ensamt;

dels ock att den inflytande köpeskillingen skulle tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

I infor-drat utlåtande den 26 oktober 1929 har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* anfört följande.

Det skäl, som föranlett, att förra mötesplatsen Mohed av kronan utan ersättning upplåtits till plats för en tuberkulosanstalt, hade uppenbarligen varit syftet att främja den med anstalten avsedda sociala verksamheten. Upplåtelsen hade realiter inneburit detsamma som ett årligt understöd åt samma verksamhet. I gengäld hade nyttjanderättshavaren, numera Gävleborgs läns landsting, förbundit sig att använda mötesplatsen för det nämnda ändamålet.

Lantförsvarets markkommitterade hade nu föreslagit, att mötesplatsen skulle försäljas till landstinget för en köpeskilling, beräknad med hänsyn till landstingets nuvarande avgiftsfria disposition, alltså till ett i förhållande till mötesplatsens värde i och för sig uppenbart underpris. Detta underpris hade kommitterade ansett antagbart, enär, såsom de uttryckte det, genom överlåtelsen givetvis icke skedde någon rubbning i landstingets skyldighet att icke utan Kungl. Maj:ts medgivande använda sjukhuset till annat än det avsedda ändamålet.

Fortifikationsdepartementet kunde icke dela kommitterades uppfattning i sistberörda hänseende. Landstingets ifrågavarande skyldighet grundade sig på det avtal den 30 oktober samt den 5 och den 7 november 1911, varigenom mötesplatsen av kronan upplåtits. Försål-des mötesplatsen, förfölle berörda upplåtelseavtal och därmed även skyldigheten i fråga. Därest denna även efter försäljningen skulle åvila landstinget, erfordrades sålunda, att särskilt förbehåll härom träffades i försäljningsavtalet. Väl vore ovisst, i vad mån ett sådant i försäljningsavtalet intaget förbehåll kunde göras för landstinget strängt juridiskt förpliktande, men å andra sidan syntes icke behöva befaras, att landstinget icke skulle lojalt ställa sig detsamma till efterrättelse.

Ett av motiven för ifrågavarande förslag om mötesplatsens försäljning utgjorde den omständigheten, att flygvapnet skulle erhålla viss dispositionsrätt till ett såsom mellanlandningsplats avsett område. Kommitterade hade föreslagit, att berörda rätt skulle göras för all framtid bestående, vilket,

därest gällande lag skulle anses lägga hinder i vägen för en upplåtelse på mer än 50 år, skulle realiseras på det sättet, att landstinget skulle förbinda sig att efter sagda tids förlopp utfärda en ny upplåtelsehandling. Departementet ville därvid erinra, att enligt svensk lag längsta tiden för beståendet av nyttjanderätt vore 50 år, samt att avtal, i vad de strede häremot, icke kunde göras rättsligen gällande. Det kunde enligt departementets mening icke heller ifrågakomma, att kronan inginge avtal, som syftade till kringgående av gällande lagbestämmelser. Då emellertid en nyttjanderätt under 50 år måhända för flygvapnets tid vore tillräcklig, hade departementet — under nämnda förutsättning — icke velat motsätta sig, att den ifrågavarande upplåtelsen skedde med nyttjanderätt. Skulle 50 år åter av flygstyrelsen anses vara en för kort tid, återstode ingen annan rättslig möjlighet att trygga flygvapnets intressen än att området i fråga vid försäljningen undantoges för flygvapnets behov och alltså av kronan behölles med äganderätt.

Markkommitterade hade föreslagit, att nyttjanderätten skulle intecknas, vilket givetvis vore önskvärt. Emellertid vore att märka, att mötesplatsen bestode av en mångfald var för sig rättsligen bestående fastigheter, och att ett intecknande borde ske av just de fastigheter, varå det till flygplats föreslagna området vore beläget. Kommitterade hade upplyst, att detta syntes utgöra delar av vissa angivna fastigheter. En närmare utredning härvidlag vore erforderlig och borde ske genom lantmätarens försorg i samband med utstakning av området å marken. Kostnaderna för utstakningen samt berörda utredning borde gäldas av landstinget, varom bestämmelse borde intagas i köpeavtalet.

Sedan härefter länsstyrelsen i Gävleborgs län anbefallts att avgiva utlåtande i ärendet, har länsstyrelsen med skrivelse den 3 februari 1930 överlämnat ett från landstingets förvaltningsutskott införskaffat yttrande i ämnet.

Gävleborgs läns landstings förvaltningsutskott har i nyssnämnda yttrande anfört, bland annat, att därest nyttjanderättsupplåtelse icke ansåges böra ske i fråga om det för flygvapnet avsedda området av mötesplatsen, återstode endast den utvägen, att området avstyckades för flygvapnets räkning. Utskottet måste dock framhålla den olägenhet, som uppstode, ifall flygvapnet skulle finna lämpligt att till annan upplåta området, dels till följd av den smittofara, som sjukhusets närhet kunde medföra, och dels på grund av det omak, som under olika former kunde av ovidkommande tillfogas sjukhuset, och ansåge därför utskottet, att betryggande bestämmelser härutinnan borde utfärdas. Utskottet anslöte sig i allo till fortifikationsdepartementets mening, att, om försäljning komme till stånd, därmed även förfölle den landstinget enligt avtalet med kronan av den 30 oktober samt den 5 och den 7 november 1911 åliggande skyldigheten att icke utan Kungl. Maj:ts medgivande använda sjukhuset till annat än det avsedda ändamålet, och måste utskottet med all kraft hävda, att landstinget icke kunde finna sig i några inskränkande bestämmelser rörande användningen av en fastighet, som landstinget förvärvat genom köp.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har anfört, att då det för landstingets del torde vara av stor betydelse att med äganderätt få disponera det ifrågavarande området, tillstyrkte länsstyrelsen, att området överlättes på lands-

tinget. I fråga om villkoren för överlåtelsen samt sättet för tryggande av flygvapnets dispositionsrätt till ett såsom mellanlandningsplats avsett område anslöte sig länsstyrelsen till vad fortifikationsdepartementet i sitt utlåtande anfört.

Flygstyrelsen har i yttrande den 15 februari 1930 anfört, att för förflyttning luftledes av flygvapnet tillhöriga flygplan från södra till norra Sverige vore det ofta nödvändigt att äga tillgång till ett åtminstone provisoriskt ordnat flygfält, beläget i södra eller mellersta Norrland. Då möjlighet att utan nämnvärda kostnader ordna en dylik mellanlandningsplats, enligt vad verkställd undersökning givit vid handen, förefunnnes vid mötesplatsen Mohed, syntes det styrelsen vara av stor vikt och betydelse, att erforderlig del av mötesplatsen Mohed disponerades av flygvapnet. Då emellertid, såsom arméförvaltningens fortifikationsdepartement anfört, en upplåtelse med nyttjanderätt på längre tid än 50 år enligt gällande lag icke kunde ske, men det icke nu kunde avgöras, huruvida icke det för flygvapnet erforderliga området komme att behövas jämväl efter 50 år, hemställde flygstyrelsen, att ifrågasvarande område helt undantoges vid försäljningen.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 23 december 1910, att för anläggning av en tuberkulossjukvårdsanstalt hela det till mötesplatsen Mohed hörande området finge, så länge detta område användes för berörda ändamål, upplåtas till Gävleborgs läns förening mot tuberkulos, varjämte föreningen beviljades bidrag av statsmedel till anstaltens anordnande, under villkor, bland annat, att föreningen förbunde sig att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande i framtiden använda anstalten till annat än det därmed avsedda ändamålet. De förmåner och rättigheter, som genom nämnda brev beviljats föreningen, hava sedermera med av Kungl. Maj:t lämnat tillstånd överlåtits å Gävleborgs läns landsting under enahanda villkor och skyldigheter för landstinget, som i förhållande till staten ålegat föreningen.

Sedan, på sätt förut närmare omförmäls, fråga blivit väckt om mötesplatsens försäljning till landstinget, har jag avlagt besök å Mohed och därvid kommit till den uppfattningen, att av mötesplatsen allenast en viss del, med en areal av cirka 43 hektar, är för tuberkulossjukvårdsanstaltens verksamhet erforderlig, samt att från kronans sida intet är att erinra mot att äganderätten till detta område överlåtes till landstinget. Området, som i väster gränsar till Florsjön, har i övrigt å en till ärendet hörande, med Litt. A betecknad kopia av den utav distriktslantmätaren O. Hamrén år 1917 upprättade kartan över Mohed utmärkts genom röda begränsningslinjer. Den återstående delen av mötesplatsen, varå, enligt verkställd utredning, ett flygfält lämpligen skulle kunna anordnas, synes mig böra bibehållas i kronans ägo, och landstingets nyttjanderätt till densamma torde i samband med en försäljning till landstinget av förutnämnda markområde böra upphöra.

Över detta förslag till frågans lösning har landstinget den 3 september 1930 yttrat sig samt därvid förklarat, att landstinget icke hade något att invända mot att försäljningen begränsades på sätt nyss angivits; att det av lantförsvarets markkommitterade beräknade priset, 100 kronor per hektar, förut-sattes komma att läggas till grund för uppgörelsen; samt att landstinget, därest ifrågavarande försäljning komme till stånd, avstode från nyttjande-rätten till den del av mötesplatsen, som avsåges att förbliva i kronans ägo. I sammanhang härmed har från landstingets sida uttalats, att det med säkerhet torde kunna förväntas, att sistnämnda del av övningsplatsen, som kronan tydligen behölle endast såsom för flygvapnet erforderligt område, icke komme att å annan upplåtas.

I utlåtande den 17 oktober 1930 har länsstyrelsen i Gävleborgs län tillstyrkt försäljningsförslaget.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter torde ett pris av 100 kronor per hektar kunna av kronan godtagas för den del av mötesplatsen, om vars avyttring till landstinget nu är fråga. I enlighet med markkommitterades förslag bör såsom villkor för försäljningen uppställas, att landstinget skall vidkännas alla kostnader för avstyckning och lagfart, varjämte landstinget bör förbinda sig att väl värda den av Hälsinge regemente å mötesplatsen uppresta minnesstenen samt hålla området kring densamma i vårdat skick.

Den inflytande köpeskillingen torde, i överensstämmelse med vad tidigare i liknande fall ägt rum, böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ifrågavarande, å förenämnda med Litt. A betecknade kopia av den utav distriktslantmätaren O. Hamrén år 1917 upprättade kartan närmare angivna område av Hälsinge regementes förutvarande mötesplats Mohed må försäljas till Gävleborgs läns landsting för en köpeskillning beräknad efter 100 kronor för hektar och på de villkor i övrigt, som i det föregående angivits, samt

att köpeskillingen må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lindman.